

Historical publications of the Institut d'Estudis Catalans during 2022

Publicacions de temàtica històrica editades durant l'any 2022 per l'Institut d'Estudis Catalans

Published by the History and Archeology Section and its Affiliated Societies

Publicats per la Secció Històrico-Arqueològica i les seves societats filials

Books

Llibres

BENAGES I OLIVÉ, Jaume. *Diàlegs de monedes, medalles i anàlegs de Tarragona*. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Barcelona 2022. – 497 p. : il.

El "Llibre de dades e de rebudes" de la Clavaria Municipal de Mallorca corresponent a "L'any de la fam" (1374) (ADM, GF/2) / Estudi introductor i edició a cura d'Antoni Riera i Melis i Antoni Ortega Villoslada. Institut d'Estudis Catalans. Secció Històrico-Arqueològica; Barcelona 2022. – 486 p.

MOLIST I MONTAÑA, Miquel. *Casa, blat i camperols : arqueologia de l'hàbitat en el Neolític del Pròxim Orient / Discurs de recepció de Miquel Molist Montaña com a membre numerari de la Secció Històrico-Arqueològica, llegit el dia 19 de gener de 2023*. Institut d'Estudis Catalans. Secció Històrico-Arqueològica, Barcelona 2022. – 30 p. : il.

NICOLAU D'OLWER, Lluís. *Introducció a la història literària de Catalunya / Edició a cura d'August Rafanell i Joan Ferrer*. Institut d'Estudis Catalans. Secció Històrico-Arqueològica, Barcelona 2022. – 228 p.

PREVOSTI MONCLÚS, Marta. *Subsistir o viure : economia d'especialització en la vinya a la Catalunya romana / Discurs de recepció de Marta Prevosti Monclús com a membre numerària de la Secció Històrico-Arqueològica, llegit el dia 16 de juny de 2022*. Institut d'Estudis Catalans. Secció Històrico-Arqueològica, Barcelona 2022. – 33 p. : il.

Journals

Revistes

Acta Numismàtica. Volum: 52 (Homenatge al Dr. Miquel de Crusafont i Sabater). Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Barcelona 2022. – 544 p. : il.

I. CASANOVA I MANDRI, Rossend «L'exemplaritat de Miquel de Crusafont»; II. BOADA SALOM, Jaume «La vida batalladora d'un intel·lectual lliure»; III. BERDÚN COLOM, Montserrat «L'obra del gran mestre»; IV. «Bibliografia»; V. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Moments joiosos d'un historiador de la moneda»; VI. FONTBONA I DE VALLESCAR, Francesc «Miquel Crusafont»; VII. SISÓ I ARTAL, M. Teresa «Riure i aprendre»; VIII. CHEVILLON, Jean-Albert; VILLARONGA, Gabriel «Les hémioboles d'Emporion a la cruche / oeil»; IX. VILLARONGA, Gabriel; CHEVILLON, Jean-Albert «Rhode/Emporion: un divisor d'argent amb una rosa de perfil del període post arcaic»; X. MERINO, Antonio «Modificación de la cabeza de Pegaso, una divinidad femenina»; XI. GARCÍA GARRIDO, Manuel «Comentarios sobre los divisores de imitación massaliota (II)»; XII. GENEVIEVE, Vincent «Un bronze de Prusias II de Bithynie découvert à Vieille-Toulouse (Haute-Garonne, Occitanie, France). Retour sur les monnayages grecs, puniques et numides, connus ou prétendus retrouvés sur le site»; XIII. AGUILERA HERNÁNDEZ, Alberto «El *lituus* en las acuñaciones cívicas de *Hispania*»; XIV. SERRA HEREDIA, Manel «Distribució geogràfica i circulació de les monedes encunyades a la seca d'Ilercavònia-Dertosa»; XV. SANCHO HERNÁNDEZ, Omar «Atribució d'una emissió d'auris de les Guerres Civils a Hispània (68-69 dC)»; XVI. AMELA VALVERDE, Luis «De nou, la rara emissió RRC 482/1»; XVII. ABASCAL PALAZÓN, Juan Manuel; ALBEROLA BELDA, Antonio «¿Una acuñación tiberiana de Carthago Nova (RPC I 179) sobre una moneda de Ilici (RPC I 196)?»; XVIII. AMANDRY, Michel «La cité de Lappa (Crète) a-t-elle fait frapper un monnayage en l'honneur d'Hadrien?»; XIX. CAROL VENDRELL, Marc «La seca ibèrica de KERE (la Cerdanya). Noves aportacions a la numismàtica ibèrica catalana»; XX. MARTÍNEZ CHICO, David «Escaso bronze de Amastris (Paflagonia, Bitinia-Ponto) hallado en Cespedosa de Tormes (Salamanca)»; XXI. MARQUES DE FARIA, António «Notas de epigrafia monetária afro-romana: correções e aditamentos historiográficos»; XXII.

PLANTALECH I COLOMER, Salvador «Aproximació a la circulació monetària d'èpoques antiga i altmedieval a la comarca de la Garrotxa, Girona (s. III aC-s. X dC)»; XXIII. VILÀ I CASOL, Albert «Una falsificació d'època d'un divisor d'argent d'imitació d'Anastasi»; XXIV. SCHIESSER, Philippe «Les argentei légers au Chrisme de Childebert I (511-558), frappés à Marseille. A propos d'un ou deux trésors inédits»; XXV. JARRETT, Jonathan «*Follis* or *follaron*? The name of the Byzantine coin of 40 *nummi*»; XXVI. ARSLAN, Ermanno A. «La moneta in bronzo degli Ostrogoti»; XXVII. PLIEGO VÁZQUEZ, Ruth; IBRAHIM, Tawfiq «*Minimi* visigodos y fals de conquista: evidencias materiales de un periodo de transición»; XXVIII. FRANCÉS VAÑÓ, David «Contribució a la numismàtica de les monedes de taifes»; XXIX. BOMPAIRE, Marc «Un ensemble de monnaies barcelonaises du xe siècle: le lot Daniel»; XXX. BÉNÉZET, Jérôme «Quelques remarques sur les origines du monnayage comtal roussillonnais (xie s.)»; XXXI. AGUILÓ, Bernat «El tresor de Son Serra a Muro, Mallorca (valencià i melgorès)»; XXXII. ROMA VALDÉS, Antonio «En torno a las marcas de emisión en moneda tornesa medieval entre los siglos XIII y XIV»; XXXIII. Pont, Joaquim «Un òbol inèdit d'Amalric II (1298-1327), vescomte de Narbona»; XXXIV. MALBRUNOT, Jean «Les monnaies médiévales de Bonifacio»; XXXV. LOMBARDI, Luca; RUOTOLO, Giuseppe Maria «Gigliati battuti a Napoli con il nome di Carlo III d'Angiò Durazzo (1382-1386)»; XXXVI. PERFETTO, Simonluca «Elementos de Federico II en la acuñación aragonesa de Nápoles»; XXXVII. VALL-LLOSERÀ I TARRÉS, Jordi «La moneda del regne de Nàpols sota sobirania de la Corona catalanoaragonesa (1421-1423/1436-1516) i de la nova dinastia troncal napolitana (1458-1501). Addenda 3»; XXXVIII. SANAHUJA I ANGUEIRA, Xavier «Problemes metodològics sobre els preus i el valor de la moneda a la Catalunya baixmedieval»; XXXIX. BENAGES I OLIVÉ, Jaume «Les pel·lofes eclesiàstiques de Tarragona i tres dels seus encunys»; XL. BOADA SALOM, Jaume; ORELL JAQUOTOT, Jeroni «Conservacions i composicions de ploms eclesiàstics mallorquins originals i no originals»; XLI. PIRAS, Enrico «Varianti della moneta da I reale di Carlo II di Spagna»; XLII. ESTRADA-RIUS, Albert «El control de balances i pesals monetaris a la Barcelona dels segles XVII i XIX. Apunts a propòsit d'una llista de marques d'afinació»; XLIII. LLOBET I PORTELLA, Josep M. «Informació sobre una fàbrica de monedes catalanes falses (1842)»; XLIV. BARRAL I ALTET, Xavier «A propòsit de dos medallons de David d'Angers en una col·lecció barcelonina»; XLV. BALAGUER, Anna M. «La medalla de Baccardí a l'edifici de la seva seu central o una caixa de sorpreses»; XLVI. CASANOVA, Rosend «La medalla d'aigua *Campionat del Món de Natació. Barcelona*

2003, per Martín Azúa»; XLVII. CASANOVA, Rosend «La medalla *Miquel de Crusafont i Sabater*, per Ramon Ferran»; XLVIII. FORTEA I MARZÀ, Vicent Josep «La Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya»; XLIX. «*Tabula gratulatoria*»; L. «Indicacions per als autors»

Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics. Volum 33. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Històrics, Barcelona 2022. – 564 p. : il.

I. FELIU I MONTFORT, Gaspar «La Catalunya Carolíngia: cent anys de treball, entrebancs i col·laboracions»; II. BAIGES I JARDÍ, Ignasi J. «Els darrers volums de la Catalunya Carolíngia»; III. BARRAL I ALTET, Xavier «La Hispània visigoda vista per Ramon d'Abadal: rellegint l'historiador»; IV. PREVOSTI I MONCLÚS, Marta «L'evolució de la villa romana en el període tardoromà a Catalunya»; V. FOLCH IGLESIAS, Cristian «De la villa visigoda a la villa carolíngia a Catalunya (segles VI-X). Les dades arqueològiques»; VI. FELIU I MONTFORT, Gaspar «La villa a la Catalunya carolíngia»; VII. COSTA I BADIA, Xavier «Els monestirs i l'afermament del poder comtal. El cas del Pallars i la Ribagorça (segles IX-X)»; VIII. ALTURO I PERUCHO, Jesús «El nivell cultural de la proto-Catalunya i la primitiva escripturització del català»; IX. CINGOLANI, Stefano M. «Ramon d'Abadal i les fonts literàries»; X. MARTÍ CASTELLÓ, Ramon «Les arrels dels castells i dels vicaris comtals»; XI. MONTAGUT I ESTRAGUÉS, Tomàs de «Les aportacions de Ramon d'Abadal (1888-1970) a la història jurídica: els *Usatges de Barcelona*, les constitucions de Catalunya i la teoria del Principat»; XII. SALRACH I MARÈS, Josep Maria «Justícia d'Estat i justícia feudal a Catalunya»; XIII. VILANOVA I VILA-ABADAL, Francesc «Història i “bones minories”: una mirada pausada i conservadora al país i el seu passat»; XIV. ZIMMERMANN, Michel «Gènesi medieval de Catalunya (segles VIII al XII)»; XV. LADERO QUESADA, Miguel Ángel «Notícia sobre don Ramon d'Abadal i de Vinyals en la Real Academia de la Historia»; XVI. SOBREQÜÉS I CALLICÓ, Jaume «Mots de cloenda»; XVII. BALCELLS I GONZÁLEZ, Albert «La campanya contra l'Exposició del Nu a la Barcelona de 1933»; XVIII. GRAS VALERO, Irene; BEJARANO, Juan Carlos «Transitant entre les “boires” de l'oblit: l'il·lustrador i dibuixant Lluís Bonnín (1973-1964)»; XIX. CAMPS I ARBÓS, Josep; FOGUET I BOREU, Francesc «Política, cultura i dret en el primer exili a França: la tesi doctoral de Domènec de Bellmunt (1950)»; XX. BURGUERA I PUIGSERVER, Victòria A. «Els perills de la mar i la gestió del conflicte marítim a la Corona d'Aragó dels dos primers Trastámara (1410-1458)»; XXI. BARRAL I ALTET, Xavier «Un text inèdit de Ferran Soldevila sobre Ferran de Sagarra i la sigillografia catalana medieval (1954)»; XXII. FELIU I

MONTFORT, Gaspar; SOBREQÜÉS I CALLICÓ, Jaume «Dues cartes de remença»; XXIII. FIGUERES ARTIGUES, Josep Maria; FERRÉ I TRILL, Xavier; VICENÇ I ERES, Josep; FELIU I MONTFORT, Gaspar; PIÑOL ALABART, Daniel «Recensions»; XXIV. DALMAU, Pol, ed. «Antoni Dalmau i Ribalta. Notes autobiogràfiques»; XXV. «Normes per a la presentació d'originals»; XXVI. «Junta de la Societat Catalana d'Estudis Històrics. Memòria d'activitats de la SCEH el 2021»

Lambard. *Estudis d'art medieval*. Volum 28. Institut d'Estudis Catalans. Amics de l'Art Romànic, Barcelona 2020. – 301 p. : il.

I. «Amics de l'Art Romànic: mesa per al curs 2018-2019»; II. CONEJO I DA PENA, Antoni «“La present casa, molt illustre y magnífica per a la grandesa de son edifici”. L'Hospital de la Santa Creu de Barcelona: 1401-1417»; III. ESPAÑOL I BERTRAN, Francesca «El Palau Reial Menor de Barcelona: usos i espais representatius. La sala dels cavalls»; IV. GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim «Santa Maria del Mar. Promoció artística, memòria i devoció»; V. CORTÉS BURÓN, Albert «Equipaments gòtics per a la parròquia del Pi: noves construccions durant el segle XV»; VI. VALERO I MOLINA, Joan «Cofraries i oficis a la Barcelona baixmedieval: la dotació artística d'altars i capelles»; VII. OLAÑETA MOLINA, Juan Antonio «La portada de San Salvador de Agüero y el tímpano que tomó “prestado” de la cercana iglesia de Santiago»; VIII. PUJOL I HAMELINK, Marcel «Pintors, escultors i altres artistes decoradors de galeries i naus a la corona d'Aragó: Barcelona, Sant Feliu de Guíxols, València i Ciutat de Mallorca (segles XIII-XVI)»; IX. FREIXES CODINA, Carles; GARGANTÉ I LLANES, Maria «La diàspora del patrimoni medieval a la Catalunya central durant la Guerra Civil. Alguns exemples»; X. «Memòria del curs 2018-2019»

Lambard. *Estudis d'art medieval*. Volum 29. Institut d'Estudis Catalans. Amics de l'Art Romànic, Barcelona 2021. – 359 p. : il.

I. «Mesa per al curs 2019-2020»; II. BARÓ, Robert; RIDER, Nil «Eulàlia de Barcelona. Espais de memòria i culte»; III. VALERO I MOLINA, Joan «Relíquies i cossos sants a la catedral de Barcelona: espais culturals, cerimònies i receptacles sacres»; IV. FITÉ I LLEVOT, Francesc «La consuetud de la catedral de Lleida i els cultes hagiogràfics»; V. ESPAÑOL I BERTRAN, Francesca «De la Catalunya septentrional a la meridional: los cultos cívicos de san Narciso y santa Tecla en Girona y Tarragona durante la Baja Edad Media»; VI. PÉREZ MUÑOZ, Max «Alexandre Deulofeu i el redescobrimient del romànic empor-danès»; VII. GEORGE, Philippe; SUREDA I JUBANY, Marc «*Architecti sapientes*. Notger de Lieja i Oliba de Vic, mestres de les arts al servei de la litúrgia a

l'entorn de l'any mil»; VIII. LLANES DOMINGO, Carme «Llorenç Saragossà: un retaule per a les menores de València»; IX. ESPAÑOL I BERTRAN, Francesca «Esquilats a la pintura gòtica catalana. Un ressò judiciari?»; X. CORTÉS BURÓN, Albert; VALERO I MOLINA, Joan «*Hic est chorus*. Noves dades sobre el cadirat gòtic del cor de Santa Maria del Pi»; XI. «Memòria del curs 2019-2020»; XII. «Normes de presentació d'originals per a l'edició»

Llengua & Literatura. *Revista anual de la Societat Catalana de Llengua i Literatura*. Volum 32. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana de Llengua i Literatura, Barcelona 2022. – 224 p.

I. SOLER LLOPART, Albert «Els recursos visuals a l'Art demostrativa de Ramon Llull: impaginació i figures gràfiques»; II. FARRÉ I VILALTA, Imma «*Juventut* (1900-1906) i la llengua normativa»; III. SOLIVELLAS, Ivan «Els formants cultes: autonomia o posició fixa»; IV. SERÉS, Dària «Els plurals escarits en posició d'objecte: un estudi comparatiu del català i el rus»; V. FALGUERA GARCIA, Enric «Els clàssics en la literatura infantil i juvenil»; VI. CUNILL SABATÉS, Guillem «El pensament d'Ausiàs March»; VII. MARRUGAT, Jordi «El llibre català en temps del Modernisme»; VIII. IBORRA, Enric «Història de la literatura catalana (VI). Literatura contemporània (II) Modernisme. Noucentisme. Avantguardes»; IX. MORENO DOMÈNECH, Maria «Catalan Narrative 1875-2015»; X. REVELLES ESQUIROL, Jesús «Gaziel, inèdit i vigent»; XI. CAMPS I ARBÓS, Josep «Epistolari Calders & Tísner»; XII. VILARDELL DOMÈNECH, Laura «Epistolari J. V. Foix & Joan Gili»; XIII. BARTOLÍ MASONS, Gemma «L'humor constructiu. Vindicació de la Colla de Sabadell»; XIV. CAMPS I ARBÓS, Josep «Epistolari Francesc Parcerisas & Josep Miquel Sobrer»; XV. CAMPS I ARBÓS, Josep «Una recuperació necessària: Joan Barceló i Cullerés»; XVI. CREUS BELLET, Imma «Simposi Pompeu Fabra»; XVII. GINER-MIRA, Pere «Pompeu Fabra, a la Universitat i de la Universitat»; XVIII. CRESPI RIUTORT, Isabel; PARADÍS, Anna «La cité de Lappa (Crète) a-t-elle fait frapper un monnayage en l'honneur d'Hadrien»; XIX. GUEVARA CLARAMUNT, Marc «La difusió de la normativa als mitjans de comunicació»; XX. SOLER LLOPART, Albert «*Bíblia del segle XIV: Primer llibre dels Paralipòmens*, edició del text de Pere Bescós i Jaume de Puig Oliver, introducció, notes i glossari de Pere Casanellas i Pere Bescós, collació de vulgates catalanollenguadocianes de Núria Calafell i Sala i Pere Bescós, edició del pròleg dels Paralipòmens de Pere Bescós i Pere Casanellas, Associació Bíblica de Catalunya, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2021; «Corpus Biblicum Catalanicum» 9»; XXI. ROMANYÀ SERRASOLSAS, Alba «Espadaler, Anton M. (ed.): *Jaufré*, Barcelona: Barcino, 2021; “Biblio-

teca Barcino”»; XXII. RIBUGENT I GUBAU, Glòria «Pastor i Briones, Vicent: *Pierres de Provença (1650): estudi i edició crítica*, Alacant, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2020»; XXIII. TOUS I PRIETO, Francesc «Arnau de Vilanova: *Regiment de sanitat per al rei d'Aragó. Aforismes de la memòria*, edició crítica d'Antònia Carré, Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 2017; “Filologia UB”»; XXIV. SOLDEVILA I BALART, Llorenç «Mese-guer, Lluís: *La Nova cançó. Estudis de literatura i música*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2018»; XXV. GREGORI I GOMIS, Alfons «Piquer, Adolf: *La identitat narrativa valenciana en el segle xx*, València: Institució Alfons el Magnànim, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, 2020; «Estudis Universitaris» 172»; XXVI. DASCA, Maria «Grasset, Eloi: *La trama mortal. Pere Gimfer-ter y la política de la literatura (1962-1985)*, Sevilla: Renacimiento, 2020»; XXVII. AYATS, Aïda «Molins, Manuel: *Teatre complet 2*, València: Institució Alfons el Magnànim, Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació, 2020; “Teatre”»; XXVIII. MORETA TUSQUETS, Ignasi «Eaglestone, Robert: *La literatura. Per què és important*, Octavi Gil Pujol (trad.), Barcelona: Saldonar, 2020»; XXIX. BERNAT I BALTRONS, Francesc «Martí-Badia, Adrià: *La consciència lingüística dels valencians (1854-1906)*, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2020; “Biblioteca Sanchis Guarner”»; XXX. BATLLE GUTIÉRREZ, Mar «Massanell i Messalles, Mar: «No m'ha romasa sinó la honestat». *Rere la petja d'una innovació lingüística en el pas del català antic al modern*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2020»; XXXI. LENGUA & LITERATURA. CONSELL DE REDACCIÓ «Josep Massot i Muntaner, vuitanta anys. Treball, saviesa i generositat»; XXXII. DUARTE I MONTSERRAT, Carles «L'Any Badia i Margarit: la vigència d'un llegat»; XXXIII. ORIOL CARAZO, Carme «“Em lliga la beutat de cada flor”, un lema per a una commemoració: l'Any Palmira Jaquetti»; XXXIV. CARRERA I SABATÉ, Josefina «Joan Julià-Muné: l'home, el lingüista i el mestre (1950-2020)»; XXXV. CUENCA ORDINYANA, Maria Josep «La implementació de les gramàtiques *Essencial i Bàsica* de l'IEC»; XXXVI. PRIETO ESPINOSA, Carlos «El *Corpus Documentale Latinum Hispaniarum* (CODOLHisp), una plataforma digital d'accés conjunt per a l'estudi del llatí medieval hispànic»; XXXVII. ESCOLÀ SALLÁN, Laia «III Jornada sobre la divulgació de la normativa als mitjans de comunicació»

Miscel·lània litúrgica catalana. Volum 30. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Litúrgics, Barcelona 2022. – 245 p. : il.

I. «Membres de la Societat Catalana d'Estudis Litúrgics»; II. GROS I PUJOL, Miquel dels Sants «El *Li-*

ber commicus de Toledo (Bibl. Cap. 35.8). Estudi litúrgic»; III. NOLLA I BRUFAU, Josep Maria «Algunes actuacions de Miró Bonfill a Girona»; IV. GARRIGOSA I MASSANA, Joaquim «Els fragments de llibres litúrgics amb música de l'Arxiu Diocesà de Barcelona»; V. PAGÈS I PARETAS, Montserrat «Sobre iconografia cristiana, a propòsit dels murals romànics de Santa Maria de Cap d'Aran»; VI. SANJOSÉ I LLONGUERAS, Lourdes de «Crist a la glòria: l'obra de Llemotges i la majestat de la creu de Sant Joan de les Abadesses»; VII. RUBIO SADIA, Juan Pablo «Notícia de un brevario monástico de origen francés: silos, Archivo del Monasterio, Frag. Ms. 28»; VIII. JANERAS I VILARÓ, Sebastià «La mare de Déu de la Mercè a les illes gregues de Siros i Tinos»

Revista catalana de musicologia. Volum 15. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana de Musicologia, Barcelona 2022. – 268 p. : il.

I. MARTÍ MENDOZA, Joan Maria «Les epístoles farcides de Sant Esteve en català: una aproximació musical»; II. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria «El magisteri de cant de la Catedral de Barcelona a l'època del Renaixement»; III. SALIS I CLOS, Josep M. «Dos villancets de mitjans del segle xvii en gascó: *Orray cat de biuis Arnauton i Bartolatje, Mauvisatje*»; IV. RIFÉ I SANTALÓ, Jordi «Comparació del Kyrie de la missa BWV 232 de Johann Sebastian Bach i el de la missa Harwv 32 de Gottlob Harrer en el context en què es va generar: dos models de música d'església en el canvi d'època»; V. AVIÑOÀ PÉREZ, Xosé «Els prolegòmens a la consolidació del simfonisme a Catalunya»; VI. ALMACELLAS I DÍEZ, Josep Maria «D'orquestrats i músics a Catalunya. 1910-1944»; VII. GARRIGOSA I MASSANA, Joaquim «Pau Casals. Una concepció artística de l'àmbit simfònic»

Tamid. Volum 17: Homenatge a Jordi Casanovas i Miró (1953-2020). Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Hebraics, Barcelona 2022. – 237 p. : il.

I. «Homenatge a Jordi Casanovas i Miró (1953-2020)»; II. BARRAL I ALTET, Xavier «Jordi Casanovas i Miró: semblança biogràfica d'un investigador quotidianament erudit. Amb bibliografia»; III. PLANAS I MARCÉ, Sílvia «Jordi Casanovas, la veu tranquil·la i emocionada de l'hebraisme català»; IV. AYASO MARTÍNEZ, José Ramón; MAESE FIDALGO, Xavier; TRIAY OLIVÉS, Vanesa «Això va per tu, Jordi: una nova làpida amb inscripció hebrea de la necròpolis de Montjuïc»; V. LLOP I JORDANA, Irene «Els testaments de na Goig, jueva de Girona, habitant de Vic»; VI. VERNET I PONS, Eulàlia «La Bíblia glossada de Vic (1268): un testimoni capdavanter per al context cultural de la Catalunya baixmedieval»; VII. ALCOY I PEDRÓS, Rosa; BARCELÓ, Alba «Un relat per a una hagadà perduda. Més enllà de

l'Hagadà d'Or i l'Hagadà Germana»; VIII. LLOBET I PORTELLA, Josep M. «Les relacions veïnals entre cristians i jueus a Cervera durant els anys 1426-1436»; IX. FERRAN I BAÑOS, Roger «Llengua i nació en la naixent Tercera República Francesa (1879-1881) com a model inspirador d'Eliezer Ben-Yehudà»; X. FERRER I COSTA, Joan «Šolem Aleychem: «El virolet» (דאס לדייִר) l'art de narrar la nostàlgia del món jueu»; XI. OLLICH I CASTANYER, Imma; LLOP I JORNADA, Irene «Ferran Garcia-Oliver. *Els murs fràgils dels calls: Jueus i jueves del Paísos Catalans*. Catarroja; Barcelona: Afers, 2019»; XII. MAÑÉ I MAS, Maria Cinta «Xavier Pons Casacuberta. *La societat jueva conversa a la Barcelona baix-medieval, 1391-1440*. Barcelona: Fundació Noguera, 2021»

Historical publications of the other Sections of the Institut d'Estudis Catalans

Publicacions de la resta de l'Institut de temàtica històrica

Books

Llibres

AMAT I GIRBAU, Josep. *Enric Ras i Oliva: semblança biogràfica*. Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2022. – 34 p.

CASTELL GRANADOS, Pau. *La cacera de bruixes a Catalunya: Estudis i documents (1830-2020)*. Institut d'Estudis Catalans. Diputació de Barcelona; Barcelona 2022. – 206 p. : il.

Entendre, explicar, fer: in memoriam Joaquim Molas (1930-2015) / Edició a cura de Jordi Marrugat. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana de Llengua i Literatura; Barcelona 2022. – 129 p.

FOGUET, Francesc; PUJOL, Enric (ed.). *Ferran Soldevila, entre la història i la literatura*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat; Barcelona 2022. – 196 p.
I. MARRUGAT DOMÈNECH, Jordi «Pròleg»; II. PONS I PONS, Damià «Joaquim Molas i les polítiques culturals»; III. RIGOBON, Patrizio «Joaquim Molas i el cànon català: algunes observacions sobre la col·lecció “Les millors obres de la literatura catalana”»; IV. FERNÁNDEZ, Josep-Anton «“Una cultura tota plena de forats”: Tot escoltant *Una cultura en crisi*»; V. COMAS GÜELL, Montserrat «De llegats. A propòsit del llegat de Joaquim Molas»

Giuseppe Tavani: sessió en memòria, 13 de novembre de 2020. Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica, Barcelona 2022. – 46 p. : il.
I. CABRÉ I CASTELLVÍ, M. Teresa «Presentació»; II. ANNICCHIARICO, Annamaria «Prima e dopo *La Faimmetta catalana: un collega, un amico*»; III. FE-

LIU I TORRENT, Francesc «Tavani i la funció de la història de la llengua»; IV. BELTRAN I PEPIÓ, Vicenç «Giuseppe Tavani, romanista»; V. BOVER I FONT, August «Giuseppe Tavani, catalanista»; VI. ARDOLINO, Francesco «A propòsit de la crítica ritmèmica. Tavani i el mètode»; VII. «Llista de membres de l'Institut d'Estudis Catalans amb una biografia publicada a la col·lecció “Semblances biogràfiques”»; VIII. «Semblances biogràfiques»

PUJOL I FABRELLES, David. *La repressió del català a l'escola: tres-cents anys de lluita i resistència (1715-2018)*. Institut d'Estudis Catalans. Editorial Gavarres; Barcelona 2022. – 541 p. : il.

ROCA-ROSELL, Antoni. *Petita història d'Albert Einstein / Text: Antoni Roca-Rosell; il·lustració: Pilarín Bayés*. Institut d'Estudis Catalans - Editorial Mediterrània; Barcelona 2022. – 16 p. : il.

Sessió en memòria d'Aina Moll i Marquès (1930 - 2019): (13 de febrer de 2020) / [L'edició d'aquesta obra ha estat a cura de Joan Veny, membre de l'Institut d'Estudis Catalans]. Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica, Barcelona 2022. – 80 p. : il.

I. ROS I ARAGONÈS, Joandomènec «Presentació»; II. CABRÉ I CASTELLVÍ, M. Teresa «Presentació»; III. MOLL ECHETO, Francesc «Aina Moll com a dona de família»; IV. ARNAU I SEGARRA, Pilar «Tres moments decisius en la vida d'Aina Moll»; V. TOMÀS, Margalida «El mestratge d'Aina Moll: memòria personal»; VI. MARÍ I MAYANS, Isidor «Els inicis de la política lingüística a Catalunya»; VII. PONS I PONS, Damià «Aina Moll i la Campanya de Normalització Lingüística (1989-1995)»; VIII. PITARCH I ALMELA, Vicent «Un pont entre les polítiques al nord i al sud de l'Ebre»; IX. VENY I CLAR, Joan «Aina Moll, universitària i membre de l'Institut d'Estudis Catalans»; X. TORRES I PLA, Joaquim «Aina Moll i el Grup Català de Sociolingüística»; XI. CERDÀ I MASSÓ, Ramon «Els cursos d'estiu i la Porciúncula»; XII. MIRALLES I MONSERRAT, Joan «Aina Moll i el servei a la llengua catalana a les Illes Balears»

SIMON I TARRÉS, Antoni. *La unitat d'Espanya com a valor polític: una arqueologia intel·lectual*. Institut d'Estudis Catalans. Editorial Afers; Barcelona 2022. – 453 p.

Journals

Revistes

Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació. Volum 39 (gener-juny 2022). Institut d'Estudis Catalans. Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Barcelona 2022. – 278 p. : il.

I. SOLER I MATA, Joan «Editorial»; II. MERLO, Giordana; GONZÁLEZ GÓMEZ, Sara «Presentació. Els museus, la innovació i la formació històrico-educativa del professorat»; III. ÁLVAREZ DOMÍNGUEZ, Pablo; REBOLLO ESPINOSA, María José «Aprender el valor del patrimonio histórico-educativo. Enseñar a los futuros maestros o maestras a través del museo pedagógico universitario»; IV. D'ASCENZO, Mirella «Il patrimonio storico-educativo per la formazione docente. Esperienze tra ricerca e didattica»; V. PIZZIGONI, Francesca Davida «Il museo scolastico come strumento di formazione continua degli insegnanti»; VI. COLLELDEMONT, Eulàlia; CASANOVAS PRAT, Josep; CARRILLO FLORES, Isabel; CERCÓS I RAICHS, Raquel; PADRÓS TUNEU, Núria; SIMÓ GIL, Núria «El patrimoni educatiu a l'espai públic, una mediació entre la formació i la projecció pedagògica»; VII. MERLO, Giordana «Innovazione pedagogica e formazione storicoeducativa del docente: nuove frontiere del museo dell'educazione»; VIII. CANTATORE, Lorenzo «Storia e vita del MuSEd - Museo della Scuola e dell'Educazione dell'Università Roma Tre»; IX. MIQUEL LARA, Avelina; GONZÁLEZ GÓMEZ, Sara «Museus pedagògics i Història pública»; X. SANTIESTEBAN, Andra; REY TAPIA, Jaime del «Memoria, cultura escolar y patrimonio audiovisual: una experiencia virtual del Museo M. B. Cossío en tiempos de confinamiento»; XI. JOVÉ, Glòria; TRAVER, Juan; BONASTRA, Quim «Un atlas de material pedagògic i un museu pedagògic per a la innovació educativa. L'experiència del museu pedagògic de Castelló i del projecte «El museu és una escola» de la UDL»; XII. MARTÍ PUIG, Manel «El Museu Pedagògic de Castelló. Una demanda dels mestres en el primer terç del segle XX»; XIII. «Informació sobre els autors dels articles»; XIV. «Normes de presentació d'originals per a l'edició»=Presentation regulations of originals for publishing»; XV. «Drets d'autor i responsabilitats. Protecció de dades personals»=Copyright and responsibilities. Protection of personal data»

Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació.

Volum 40 (juliol-desembre 2022). Institut d'Estudis Catalans. Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Barcelona 2022. – 288 p. : il.

I. DE SERIO, Barbara «La internacionalització de la pedagogia Montessori»; II. PESCI, Furio «Maria Montessori's training in Rome: anthropological studies and aspirations for social reform»; III. TODARO, Letterio «The origins of the internationalisation of Montessori pedagogy: the ascetic circle of Montecasa»; IV. SCHIRRIPIA, Vincenzo «Una rivista internazionale per il movimento montessoriano: The Call of Education (1924-25)»; V. CAROLI, Stefania «Storia e attualità dell'educazione per la pace di Maria Montessori. Dalle conferenze degli anni '30 alle prospettive educative odierne»; VI. DIEGUEZ, Alejandro; FULLANA I PUIGSERVER, Pere «Maria Montessori i el pare Antoni Casulleras: innovació pedagògica i catolicisme modern»; VII. MARTÍNEZ RUIZ-FUNES, Ma. José; MARÍN MURCIA, José Pedro «Origen, difusión y comercialización del material Montessori en el primer tercio del siglo XX»; VIII. CHORIANOPOULOU, Elisavet «Maria Edelstain-Goudeli and the beginning of Montessori education in Greece»; IX. ÁLVAREZ GALLEGO, Alejandro «Un jardín Montessori en Colombia»; X. CAÑIGUE-RAL VIÑALS, Daniel «L'arribada de Maria Montessori a Barcelona i el Curs Internacional de 1916»; XI. DOMÈNECH I DOMÈNECH, Salvador «Mètode i escola Montessori a Barcelona fins a la Guerra Civil (1936-1939). De l'adhesió incondicional a l'eclecticisme»; XII. TRABALZINI, Paola «Il ritorno di Maria Montessori in Italia nel secondo dopoguerra: 1946-1952. Incontri, progetti, corsi di formazione»; XIV. «Informació sobre els autors dels articles»; XV. «Presentation regulations of originals for publishing»; XVI. «Drets d'autor i responsabilitats. Protecció de dades personals»; XVII. «Copyright and responsibilities. Protection of personal data»